שבעת ימים פרק ראשון יומא

י.

מסורת הש"ס

א) [גר' ע"י מגוג ז' נימתא ומדי כמשמעו יון ז' מקדוניא], ב) כתובות י"., ג) סוטה לד: [ע"פ ל"ג תנא וכ"כ בע"י], ד) [ל"ל אלו], ה) [ל"ל אלו], ו) [גר' ע"י כי סליק רבי אבא אמה אמרה וכו'], ז) [ל"ל לכו'], ח) [סנהדרין נח:], ט) [ל"ל רבה], י) [מעבודות פ"ג מ"ז], כ) כפ"א ליומא: חוץ, ל) [ברכות לה:], מ) [דברים כו],

תורה אור השלם

1. בְּנֵי יֶפֶת גֹּמֶר וּמָגוֹג וּמָדַי וְיָוָן וְתֻבַל וּמֶשֶׁךְ וְתִירָס: בראשית י ב
2. וּבְנֵי כוּשׁ סְבָא וְחֲוִילָה וְסַבְתָּה וְרַעְמָה וְסַבְתְּכָא וּבְנֵי רַעְמָה שְׁבָא וּדְדָן: בראשית י ז
3. וְתֹדִי רֵאשִׁית מַמְלַכְתּוֹ בָּבֶל וְאֶרֶךְ וְאַכַּד וְכַלְנֵה בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר: בראשית י י
4. מִן הָאָרֶץ הַהִוא יָצָא אַשּׁוּר וַיִּבֶן אֶת נִינְוֵה וְאֶת רְחֹבֹת עִיר וְאֶת כָּלַח: בראשית י יא
5. וְאֶת רֶסֶן בֵּין נִינְוֵה וּבֵין כָּלַח הִוא הָעִיר הַגְּדֹלָה: בראשית י יב
6. וְיָקָם יוֹנָה וַיֵּלֶךְ אֶל נִינְוֵה כְּדְבַר יְיָ וְנִינְוֵה הָיְתָה עִיר גְּדוֹלָה לֵאלֹהִים מְהַלַּךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים: יונה ג ג
7. וַיָּעֶלוּ בַנֶּגֶב וַיָּבֹא עַד חֶבְרוֹן וְשָׁם אֲחִימַן שֵׁשַׁי וְתַלְמַי יְלִידֵי הָעֲנָק וְחֶבְרוֹן שֶׁבַע שָׁנִים נִבְנְתָה לְפְנֵי צֹעַן מִצְרָיִם: במדבר יג כב
8. לָכֵן שִׁמְעוּ עֲצַת יְיָ אֲשֶׁר יָעַץ אֶל אֱדוֹם וּמַחְשְׁבוֹתָיו אֲשֶׁר חָשַׁב אֶל יֹשְׁבֵי תֵימָן אִם לֹא יִסְחֲבוּם צְעִירֵי הַצֹּאן אִם לֹא יַשִּׁים עֲלֵיהֶם נְוֵהוּ: ירמיהו מט כ
9. הָאֵיל אֲשֶׁר רְאִיתָ בַּעַל הַקְּרָנָיִם מַלְכֵי מָדַי וּפָרַס: דניאל ח כ
10. וְהַצָּפִיר הַשָּׂעִיר מֶלֶךְ יָוָן וְהַקֶּרֶן הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר בֵּין עֵינָיו הוּא הַמֶּלֶךְ הָרִאשׁוֹן: דניאל ח כא
11. לָכֵן יִתְּנֵם עַד עֵת יוֹלֵדָה יָלָדָה וְיֶתֶר אֶחָיו יָשׁוּבוּן עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: מיכה ה ב
12. וְהֹבַיְתִּי בֵּית הַדֶּרֶךְ עַל בֵּית הַקֶּרֶן וְאָבְדוּ בָתֵּי הַשֵּׁן וְסָפוּ בָתִּים רַבִּים נְאֻם יְיָ: עמוס ג טו

עין משפט נר מצוה

כז א מיי' פ"ו מהלכות ס"ת ומזוזה הלכה ח והלכה ו:
כח ב מיי' שם הל' ט טושי"ע יו"ד סי' רפי סעיף יא:

גליון הש"ס

גמ' כיצד סתמא לא איקר. כעין זה מולין קלט ע"ב וש"נ: תוס' ד"ה אינו יודע וכו' וי"ל ארבה משום דמינה סליק. עיין תשובת הרמ"ק מ"א סימן מ: ד"ה חוץ כו' שבגויות בקדש. עיין לעיל מ ע"ב תוס' ד"ה דלמי:

הגהות הב"ח

(א) גמ' (מדי כו' כמשמעו) תא"מ וכ"כ ס"א מדי כמשמעו יון זו מקדוניא וכן עיקר: (ב) שם ד"ל. תא"מ. וכ"כ רש"י ל"ג ליה: (ג) רש"י ד"ה נפלו כו' נלאלר שהיה מכשדים נפל כיר:

הגהות הגר"א

[א] גמ' גרממיא. ל"ל גרמניא (ועמ"ש בגא"ר רפ"מ דנגעים): [ב] שם (דכר אחר) תא"מ (וכן מתקו רש"י):

מוסף רש"י

זה סילק. שם עיר (כתובות י"). מיומן שבאחים. נטר שהסם, כמו שיר הימין חשוכה מן השמאל (סוטה לד:). שמשים את הארץ בשחיתות. שתקוט רגליו מעמיק בארץ מריב כוכבי ועיכר שם כגומא וכשחת, ולשון שני לא פורש לנו מלי דמי לשחיתות, וגרמא לשון עמודי שם, שהם כסדים ומקום מעמדם ניכר (שם). תלמים. כתלם המחרישה שמעלה העפר ומעמיק בארץ (שם). שמעניקין החמה בקומתן. מרוב גובה קומתן דומה כאילו עותרים עוקב ושונן בעקב שהחמה יוצאה בו (שם). לכן יתנם עד עת יולדה ילדה. היינו ע' חדשים, כדמתרגמינן בכן יתמסרון בעיקן דילמתא למילד, וכתיב (מיכה ה) ועמד ורעה בעוז ה' וגו' וישבו כי עתה יגדל, ומתרגמינן וימותון מבני גלותהון (סנהדרין צח:). על בני ישראל. היינו כל העולם שיראלל מפוזרים בו (שם).

אעפ"י שיפה אלהים ליפה. שזכו פרסיים לבנות בית שני מן שכינה שורה אלא במקדש ראשון שבנה שלמה שבא מזרעו של שם: סקיסתן גווייתא וסקיסתן ברייתא. אסכתה וסכתכא קלי שמעון שוה וסם ממוז מוקף הרים והמיצוה מקפת את הפנימית ורחוקה פנימית מוץ כ) מן היקף מיצוה לכל לד מאה פרסי והיקף המיצוה אלפא פרסי: מן הארץ הביא יצא. שלא להיות בעצת דור הפלגה: ושם אחימן וגו'. לחידי דדרים שמהתא נקט נמי לאחי: שמשים את הארץ בשחיתות. בפקיעותיו: ושני. לשון השאת והשכר (מיכה ג) והשי"ן אחד לבדו שורש נתיכה: תלמים. כשורות המחריסה: דבר אחר לא גרסינן: מעניקין את החמה. דומה שצוארו נוקב ועולה נחלון הרקיע: אמר ר' יהושע בן לוי אמר רבי גרסינן: אמרה קמיה הבוא מרבנן. להא אתקפתא דרבה בר עולא: נפלו בשדייס ביד פרסיים. בלשאנר (ג) ביד דריוס המדי וכוכש הפרסי מתנו: ולא כמה לשכות היו שם. לשומרי הבית: גוזרה היפה. לקמיה (ע"ב) מפרש גזירה שמא יאמרו כהן גדול בבית האסוריס הוא מכוש: אינו בים. וגבי מזוזה בעינן בית משוב: רבי יהודה מחייב. לענין מעשר דקיימא לן כ) אין הטבל מתחייב במעשר מלאכול ממנו אכילת ערלה עד שיראה פני הבית שנאמר מ) בערתי הקודש מן הבית: בעירוב. אם פחותה לאחר שיש בה שאר דירות אוסרת על (בני) כולם אם לא עירבה עמהן: וכמזוזה. ואע"ג לאינה עשויה לימות החמה ולימות הגשמים: אלא

אף על גב דיפת אלהים ליפת אין השכינה שורה אלא באהלי שם ופרסאי מנא לן דמיפת קאתו דכתיב [1]בני יפת גומר ומגוג ומדי ויון ותובל ומשך ותירס גומר זה [א] גרממיא [ב]מגוג זו קנדיא [ג] מדי זו מקדוניא יון כמשמעו תובל זה בית אונייקי משך זו מוסיא תירס פליגי בה ר' סימאי ורבנן ואמרי לה רבי סימון ורבנן חד אמר זו בית תרייקי וחד אמר זו פרס תני רב יוסף תירס זו פרס [2]סבתה ורעמה וסבתכא תני רב יוסף סקיסתן גווייתא וסקיסתן ברייתא בין חדא לחדא מאה פרסי והיקפה אלפא פרסי [3]ותהי ראשית ממלכתו בבל וארך ואכד וכלנה בבל כמשמעה ארך זה אוריכות ואכד זה בשכר כלנה זה נופר נינפי [4]מן הארץ ההיא יצא אשור [ד]תני רב יוסף אשור זה סילק [4]ויבן את נינוה ואת רחובות עיר ואת כלח נינוה כמשמעו רחובות עיר זו פרת דמישן כלח זו פרת דבורסיף [5]ואת רסן בין נינוה ובין כלח היא העיר הגדולה רסן זה אקטיספון היא העיר הגדולה איני יודע אם נינוה העיר הגדולה אם רסן העיר הגדולה כשהוא אומר [6]ונינוה היתה עיר גדולה לאלהים מהלך שלשת ימים הוי אומר נינוה היא העיר הגדולה [7]ושם אחימן ששי ותלמי ילידי הענק [ה]תנא אחימן מיומן שבאחים ששי שמשים את הארץ כשחיתות תלמי שמשים את הארץ תלמים תלמים (ו) [ז] דבר אחר אחימן בנה ענת ששי בנה אלוש תלמי בנה תלבוש ילידי הענק שמעניקין החמה בקומתן אמר רבי יהושע בן לוי אמר רבי עתידה רומי שתפול ביד פרס שנאמר [8]לכן שמעו עצת ה' אשר יעץ [ח](על) אדום ומחשבותיו אשר חשב [ט](על) יושבי תימן אם לא יסחבום צעירי הצאן אם לא ישים עליהם נוהם מתקיף לה רבה בר עולא מאי משמע דהאי צעירי הצאן פרס הוא דכתיב [9](ו)האיל אשר ראית בעל הקרנים (הוא) מלכי מדי ופרס ואימא יון דכתיב [10]והצפיר השעיר מלך יון [י]כי סליק רב חביבא בר סורמקי אמרה קמיה דההוא מרבנן אמר ליה מאן דלא ידע פרושי קראי מותיב תיובתא לרבי מאי צעירי הצאן זוטרא דאחוהי דתני רב יוסף תירס זה פרס אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן משום ר' יהודה ברבי אלעאי עתידה רומי שתפול ביד פרס קל וחומר ומה מקדש ראשון שבנאוהו בני שם והחריבוהו כשדיים נפלו כשדיים ביד פרסיים מקדש שני שבנאוהו פרסיים והחריבוהו רומיים אינו דין שיפלו רומיים ביד פרסיים אמר רב עתידה פרס שתפול ביד רומי אמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב בנויי ביד סתורי אמר להו אין גזירת מלך היא איכא דאמרי אמר [יא](ליה) אינהו נמי הא קא סתרי בי כנישתא תניא נמי הכי עתידה פרס שתפול ביד רומי חדא דסתרי בי כנישתא ועוד גזירת מלך הוא שיפלו בונין ביד סותרין דאמר רב יהודה אמר רב [יב]אין בן דוד בא עד שתפשוט מלכות רומי הרשעה בכל העולם כולו תשעה חדשים שנאמר [11]לכן יתנם עד עת יולדה ילדה ויתר אחיו ישובון על בני ישראל: ת"ר [א]כל הלשכות שהיו במקדש לא היו להן מזוזה חוץ מלשכת פרהדרין שהיה בה בית דירה לכהן גדול אמר ר' יהודה והלא כמה לשכות היו במקדש שהיה להן בית דירה ולא היה להן מזוזה אלא לשכת פרהדרין גזירה היתה מ"ט דר' יהודה אמר [יג](רבא) קסבר רבי יהודה כל בית שאינו עשוי לימות החמה ולימות הגשמים אינו בית איתיביה אביי והכתיב (את) בית החורף על בית הקיץ א"ל בית חורף ובית קיץ איקרי בית [כ]סתמא לא איקרי איתיביה אביי [יד]סוכת החג בחג ר' יהודה מחייב וחכמים בעירוב ובמזוזה ובמעשר וכי תימא מדרבנן בשלמא עירוב ומזוזה איכא למימר מדרבנן אלא מעשר מי איכא למימר מדרבנן דילמא

רבינו חננאל

אין השכינה שורה אלא באהלי שם. ומקדש שני בניוה פרסאי דאתו מיפת דתני רב יוסף תירס זו פרס וכתיב בני יפת גומר ומגוג וגו'. אמר רבי עתידה רומי שתיפול ביד פרס שנא' לכן שמעו עצת ה' אשר יעץ (על) [אל] אדום ומחשבותיו וגו'. אם [לא] יסחבום צעירי הצאן. ופרש לה צעירי הצאן זוטרא דאחוה. ופרסאי מנא לן דמיפת קאתו דכתיב בני יפת גומר ומגוג כו' גומר זו גרמניא מגוג זו גינתא. מדי כמשמעו. יון זו מקדוניא. תובל זו בית אינייקי. והיא דגרסי' בע"ז בגינות בית אינייקי. ותרס זו פרס. ותני רב יוסף תירס זו פרס. מקדש ראשון בנאוהו ישראל שהם בני שם והחריבוהו כשדים נפלו כשדים ביד פרסים מקדש שני שבנאוהו פרסיים כו'. אמר רב עתידה פרס שתפול ביד רומי תניא נמי כו'. דאמר רב יהודה אמר רב אין בן דוד בא עד שתיפשוט מלכות הרשעה ט' חדשים בכל העולם שנאמר לכן יתנם עד עת יולדה ילדה ויתר אחיו ישובון. ת"ר כל הלשכות שהיו במקדש לא היה בהן מזוזה חוץ מלשכת פרהדרין מפני שהיא בית דירה לכהן גדול בשבעת ימים בשנה. א"ר יהודה וכי אין שם בית דירה אלא זו בלבד כו'. ואוקמה רבה אליבא דר' יהודה (לימות החמה ולימות הגשמים) אלא אמרו כל שהיא בית דירה [לימות החמה ולימות הגשמים] חייבת ושאינה בית דירה פטורה שנאמר וכתבתם על מזוזות ביתך. ביתך סתם כתיב. ואע"ג דכתיב בית החורף ובית הקיץ. בית החורף ובית הקיץ איקרי בית סתמא לא איקרי אלא הששוי לדירת ימות החמה וימות הגשמים. ומותיב אביי סוכת החג בחג ר' יהודה מחייב וחכמים פוטרין. ותני עלה ר' יהודה מחייב בעירוב ובמזוזה ובמעשר. כלומר בית הוא דהא קיי"ל אין חייב בעירוב אלא בית וכן במזוזה. והפירות נמי אינן חייבין במעשר עד שיראו פני הבית. ואם תאמר מדרבנן חייב

תוס' ישנים

זו אקטיפון כך נ' הקיטרפס ט) ואפילו לי גרס קטיפסון כלא אל"ף אין זו קטיפסון דגיעין (דף ו. ושם) ופירוכין (דף מ:) דהכי מאלהן אשור והכיא להתם כאלהן כשדים הוה ושיל אומר דגיעו אזקן בשמא ר"ל אשאור בנה בניעים כדמשמע קרא אשור יסדה לגייס (ישעיה כג) פירוש לגזרך בעלי פסיעות ואפשר שיסד זה הבנין: איני יודע אם רבן גדולה לא ניעה. אבל בכלא לא נמפסק אם היא גדולה לפי שאבר אניעה גדולה היא בשביל הפסוק או רבן שבגייה מדבר הפסוק אבל כלא אינו מדבר אלא מזכירה: חברין מלשכת פרהדרין. וא"ת הא איכא נמי לשכת כהן הגדול הכא הפרה שהיתה בלפונה מזרחה והיא היתה נקודם בדאמרינן (פרה פ"ג מ"ו) שהיו עושין בכבש מהר הבית לבר המשחה ותנן נמי (מדות פ"א מ"ג) שער המזרחי שפרה וכל מקעדיה יוצאין לבר המשחה ונמרינן ממלוחים ואומר רבינו הזקן דהוא"ל ולאיתה בכולה שהא לא קחשיב בית אבטינס נמי דלמרינן שהיה בית דירה לכהן גדול לא קחשיב אלא היה שם עיקר דירה: וכי תימא דאמרי לא מיכן כלום דלעניין בשלמא עירוב ומזוזה איכא למימר מדרבנן אלא מעשר מי איכא למימר מדרבנן דילמא לעניין לשכת פרהדרין אמר דקאמר לעיל גזרה לשכת פרהדרין אמרו בית דהא כתה לשכות הוי שם לבית דירה ולא גזרינן הכי אמרו בית ואומר רבינו הזקן דבעוכה המסורה לכל גזרינן אמרו בית אבל לשכת פרהדרין המסורה לזריין ובשביל כך לא ניתנו מלכנית מזוזה בנתיהם ואיכי דעלמא לא מסקינן אדעתייהו שאין שם: וכי תימא דאמרי מדרבנן. תימא ואמרי קשיא דרבנן מדרבנן דלעניין מחייבי וכבא פטרי מיהו לא מסיק אדעתא הך קושיא ומי לא מצינו לה:

ט) לפנינו כרש"י ליתא ונגיעין דף ו' מגיע זה הקוף' ד"ה ומהי כשם רש"י גם בגמ' הגי' שם ובגירוכין אקטיפסון כא' אבל בכ"י הוא בלי א'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com